

فصل ۲

خدمات توشه

واحد یادگیری ۲

شایستگی متصدی انبار توشه

مقدمه

با توجه به اطلاعات مرکز آمار، تعداد زیادی از شاغلین در امور مربوط به حمل و نقل و انبارداری در کشور مشغول به کار هستند و رشد مشاغل در این حوزه نسبت به بسیاری از حوزه‌ها چشمگیرتر است. متصدی انبار توشه یکی از مشاغلی است که زیرمجموعه این حوزه قرار می‌گیرد که وظیفه ساماندهی توشه مسافر را بر عهده دارد. هنرجو با فرآگیری فصل پیش رو قادر به انجام تمامی امور مربوط به انبار توشه می‌باشد و می‌تواند در انبار توشه پایانه‌های اتوبوسرانی و همین‌طور در انبار توشه راه‌آهن مشغول به کار شود. علاوه بر این بسیاری از مهارت‌های لازم برای اشتغال در بسیاری از شغل‌های حوزه حمل و نقل و انبارداری را کسب می‌کند که راه ورود به این مشاغل را برای هنرجویان آسان می‌کند.

آیاتا به حال پی‌برده‌اید

- در سفرهای برون‌شهری، مسافران اتوبوس‌های بین‌شهری مجاز به همراه داشتن چه میزان بار (توشه) هستند؟ همراه داشتن چه نوع مواد و اشیایی غیرمجاز محسوب می‌شود؟
- در انتقال توشه مسافر توسط پایانه‌های اتوبوسرانی چه مراحلی وجود دارد و هر مرحله چگونه مستندسازی و ثبت می‌شود؟
- انبار به چه مکانی گفته می‌شود؟ انواع انبارها و ویژگی‌های هر یک چگونه است؟ چگونه محل کالاهای در یک انبار را می‌توان مشخص کرد؟
- چه میزان بار را می‌توان به صورت ایمن حمل کرد؟ چه نکاتی را باید برای حمل ایمن بارها رعایت کرد؟

استاندارد عملکرد

دریافت، نگهداری موقت و تحويل توشه مسافر براساس ضوابط شرکت‌های حمل و نقل

توشه مسافر

است. با گذشت زمان و شروع تمدن بشری و اهلی کردن حیوانات و نیز اختراع چرخ، سفرهای بیش از پیش تسهیل شد، تا به امروز که انواع وسایل حمل و نقل برای انجام سفر وجود دارد.

ویژگی‌های متفاوتی برای انسان در طول تاریخ بیان شده است که از آن جمله می‌توان علاقه‌مندی به حرکت، کشف کردن، عبور از مرزها و انتباق با محیط‌های جدید را بیان کرد. بنابراین از همان ابتدای تاریخ بشری، به منظور تأمین نیاز، جابه‌جایی و سفر انجام می‌گرفته

شکل ۱-۲- شیوه‌های مختلف جابه‌جایی و انجام سفر در دنیای امروز

شکل ۲-۲- نمونه‌ای از شکل‌های انجام سفر در گذشته

شما معمولاً سفرهای خود را با چه وسیله‌نگلیه‌ای انجام می‌دهید؟ آیا برای سفرهای بین‌شهری خود از وسایل نقلیه عمومی، مثل اتوبوس استفاده کرده‌اید؟

در سفرهای خود معمولاً چه چیزهایی به همراه خود برمی‌دارید؟ در زمان‌های گذشته که سفرها اغلب به صورت پیاده یا با استفاده از حیوانات انجام می‌گرفت، با توجه به طولانی بودن سفرها، افراد طعام و آذوقه موردنیاز برای سفر را با خود همراه داشتند که اصطلاحاً به آن توشه سفر گفته می‌شد.

امروزه نیز، به وسائل همراه مسافران در سفر با ناوگان حمل و نقل عمومی مانند اتوبوس، قطار یا هواپیما، توشہ مسافر گفته می‌شود.

شکل ۳-۲- مسافران در پایانه اتوبوسرانی به همراه توشہ سفر خود

به منظور نگهداری موقت و ساماندهی توشه‌های مسافران در پایانه‌های اتوبوسرانی بین‌شهری، هر شرکت حمل و نقل مسافر دارای مکانی به نام انبار توشه است.

به طور کلی مطابق با ضوابط حمل و نقل مسافر، توشه را می‌توان در انواع زیر دسته‌بندی کرد:
الف) توشه و اثاثیه شخصی مسافر که از جمله وسائل موردنیاز او در حین سفر می‌باشد و همراه مسافر به کابین سرنشیان برده می‌شود.

ب) توشه همراه مسافر که به شرکت مسافربری تحويل شده و در جعبه بار یا صندوق وسیله نقلیه حمل می‌شود.
ج) توشه غیر همراه مسافر که بدون حضور وی در سفر و در جعبه بار یا صندوق وسیله نقلیه حمل می‌شود.
در پایانه‌های مسافربری، انبار توشه شرکت مسافربری موظف است توشه مسافران را در تاریخ مندرج در بلیت مسافرتی به طور رایگان پذیرش و تا قبل از سفر نزد خود نگهداری و حفاظت نماید.

حداکثر وزن هر قطعه توشه همراه یا غیر همراه مسافر ۴۰ کیلوگرم می‌باشد. به طور کلی، حداکثر وزن انواع توشه قابل حمل توسط اتوبوس ۱۶۰۰ کیلوگرم است. حمل توشه همراه مسافر تا ۲۰ کیلوگرم رایگان می‌باشد و اضافه بر آن با توجه به ابعاد و وزن به صورت توافقی می‌باشد. حمل ویژه همراه مسافران دارای معمولیت رایگان است.

حمل توشه غیر همراه مسافر تنها در مسیرهایی مجاز است که شرکت مسافربری در آن مسیرها دارای سرویس مسافربری است.

یک زوج برای سفر خود از پایانه اتوبوسرانی استفاده کرده‌اند. مبلغ بلیت این زوج ۱,۱۰۰,۰۰۰ ریال است. آنها برای سفر دو چمدان به وزن ۲۰ کیلوگرم و یک چمدان به وزن ۱۵ کیلوگرم به همراه خود دارند. آیا آنها نیاز به پرداخت اضافه‌بها برای حمل توشه خود دارند؟ در صورتی که برای توشه مازاد به ازای هر کیلوگرم بار اضافی، ۲/۵ درصد نرخ پایه بلیت درخواست شود، در صورت نیاز به پرداخت اضافه بها، مبلغ آن را محاسبه کنید.

فعالیت ۱

توشه مجاز

به طور کلی، توشه‌ای که با ناوگان عمومی مسافربری ۵) محمولات ممنوعه طبق قانون مانند مواد مخدر و حمل می‌شود نباید شامل موارد زیر باشد:

الف) محمولات مخل آسایش مسافران یا مغایر اصول اینمی؛

ب) تمامی محمولاتی که مطابق آیین‌نامه حمل و نقل جاده‌ای کالاهای خطرناک در زمرة مواد خطرناک محسوب می‌شوند؛

ج) هر نوع محموله غیربهداشتی یا عفونت‌زا از قبیل به عنوان توشه مسافر ممنوع است، آورده شده است.

احشام (مرده یا زنده)، جنازه و ...؛

روان‌گردان، اسلحه، کالاهای قاچاق و ...؛

ه) مواد خوراکی بودار یا آنها که سریع فاسد می‌شوند.

توشه‌های خارج از ضوابط آیین‌نامه حمل و نقل مسافر، بار تجاری محسوب می‌شود. حمل هر نوع بار و کالای تجاری توسط ناوگان عمومی ممنوع است.

در جدول ۲-۱ نمونه‌ای از کالاهایی که حمل آنها ممنوع است، آورده شده است.

جدول ۲-۱- نمونه‌ای از کالاهایی که حمل آنها به عنوان توشه مسافر ممنوع است

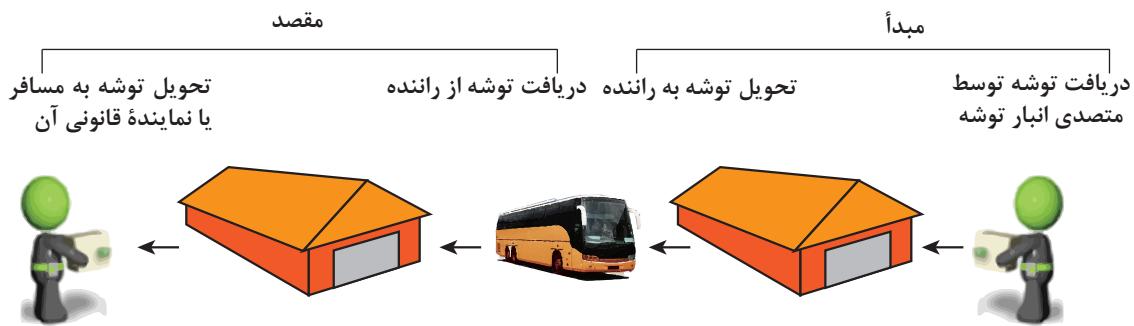
حمل چمدان‌های مخصوص بسته‌های امنیتی، چمدان یا جامدهان مخصوص حمل اسناد که دارای زنگ خطر هستند، موادی که دارای باتری لیتیم و یا نوردهنده، علامت‌دهنده و دیگر مواد انفجاری باشند.
مهماهات و مواد آتش‌زا، مواد منفجره و وسایل آتش‌بازی
گازها و افشارهای آتش‌زا، غیرآتش‌زا، سمی و فشرده شده
رنگ، تیپر و مواد مشابه آتش‌زا
کبریت و موادی که به راحتی محترق می‌شوند، موادی که خود به خود آتش می‌گیرند و موادی که هنگام ترکیب با آب آتش تولید می‌کنند.
مواد اکسیدکننده (پودرهای سفیدکننده و آب اکسیژنه)
مواد سمی و سراحت‌کننده
مواد پرتوزا
مواد زنگ زننده، ترمومترها (دماسنچ) و موادی که دارای جیوه هستند، اسیدها و باتری‌های مایع
اشیای برنده (سلاح سرد)، افشارهای و مواد شیمیایی بی‌هوش و بی‌حس کننده، گازهای اشک‌آور و دیگر مواد
تحریک‌کننده و مضر برای انسان‌ها
اشیای مغناطیسی
کپسول اکسیژن

هنرجویان به صورت گروهی با جستجو در منابع اینترنتی، تصاویری از موارد ذکر شده در جدول ۲-۱ را تهیه و دلایلی را که حمل این اشیاء و مواد ممنوع است، در قالب پوستر در کلاس ارائه کنند.

اسناد توشه

شکل ۴-۲ انبار توشه و فرایند حرکت توشه همراه مسافر با استفاده از تسهیلات پایانه‌های مسافربری را نشان می‌دهد. همان‌طور که مشاهده می‌کنید، این فرایند شامل ۴ مرحله است. به نظر شما به منظور مستندسازی این فرایند نیاز به تکمیل چه اسنادی در هر مرحله است؟

شکل ۴-۴- فرایند حرکت توشه همراه مسافر با استفاده از تسهیلات پایانه‌های مسافربری

در ادامه به بررسی مرحله اول خواهیم پرداخت. ۳ مرحله دیگر در انتهای این فصل مورد بررسی قرار می‌گیرد.

دریافت توشه مسافر (در مبدأ): در هنگام تحویل توشه به انبار، متتصدی انبار به منظور دریافت و ارسال توشه، برای آن رسید صادر می‌کند. صدور رسید به دو شکل رایانه‌ای و دستی انجام می‌شود.

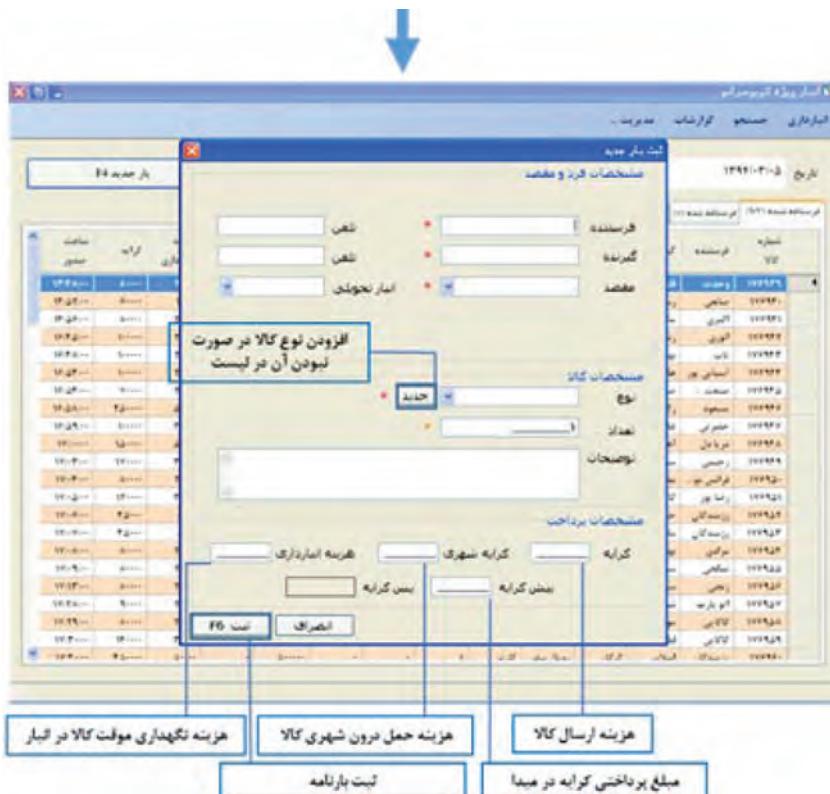
صدور رسید رایانه‌ای: برای ثبت رایانه‌ای امور مربوط به انبارداری، نرم‌افزارها عموماً به صورت سفارشی برای شرکت‌های مسافربری ساخته می‌شوند؛ ولی عموماً دارای قسمت‌ها و روند کاری مشابهی هستند. نحوه استفاده از برنامه انبارداری مورد استفاده در انبار توشه شرح داده می‌شود.

به منظور ثبت توشه جدید پس از باز کردن برنامه، تاریخ را وارد کرده، گزینه ثبت بار (ثبت توشه) انتخاب می‌شود که در شکل ۲-۵ و ۲-۶ این فرایند نشان داده شده است.

فصل ۲: خدمات توشه

شکل ۲-۵ – ثبت توشه و ورود اطلاعات آن

شکل ۲-۶–مراحل ثبت توشه و ورود اطلاعات آن

پس از ورود اطلاعات موردنیاز، بار جدید در سیستم ثبت شده و از رسید دو نسخه مطابق شکل زیر نسخه چاپی تهیه می‌شود. یک نسخه آن به عنوان رسید مسافر به او تحويل داده می‌شود و نسخه دوم به همراه توشه ارسال می‌شود. با توجه به ثبت اطلاعات در سیستم رایانه‌ای، معمولاً به نسخه فیزیکی سوم نیاز نیست، در صورت لزوم، می‌توان با استفاده از گزینه چاپ مجدد، مجدداً از رسید نسخه چاپی تهیه کرد.

رسید موقت				رسید موقت			
۱۳۹۴/۳/۶	تاریخ صدور	۱۷۷۰۴۷	شماره کالا	۱۳۹۴/۳/۶	تاریخ صدور	۱۷۷۰۴۷	شماره کالا
۱۷:۲	ساعت صدور	۱۱۱۷۹-۸-۱۷۷۰۴۷	کد رهگیری	۱۷:۲	ساعت صدور	۱۱۱۷۹-۸-۱۷۷۰۴۷	کد رهگیری
ش	شماره فرستنده	رضا	فرستنده	ش	شماره فرستنده	رضا	فرستنده
۴۰۰۰	شماره گیرنده		گیرنده	۴۰۰۰	شماره گیرنده		گیرنده
۴۰۰۰	کرایه		مقصد	۴۰۰۰	کرایه		مقصد
۳۰۰۰	شهری و چتری		اوبار تحویل	۳۰۰۰	شهری و چتری		اوبار تحویل
.	انبارداری	کارتن	موقع کالا	.	انبارداری	کارتن	موقع کالا
۱۱۰۰۰	پیشگیری	۱	تعداد	۱۱۰۰۰	پیشگیری	۱	تعداد
	پیشگیری	*	وزن		پیشگیری	*	وزن
نথیجات:							
جزئیه پار شکستنی روندگی فاسد شدن پار بهده صادر پار می‌باشد. اینبار در قیال حمل کالا به همراه توان تاسف دهیار ۵ میلیون ریال مسئولیت می‌باید. شرکت از حمل هرگونه چک تراوی پول نقد و اینباء قیام مذکور می‌باشد و در صورت حمل بدون اطلاع شرکت هیچگونه مسئولیتی ندارد. گیرنده کالا موقوف است حداقل طرف مدت ۲۲ ساعت نسبت به دریافت کالای خود اقدام کند. مدت انتبار این قیض ۱۵ روز می‌باشد.							

شکل ۲-۷- نسخه چاپی رسید توشه

با کلیک روی آیکن ویرایش بار دیگر پنجره ثبت بار جدید نمایان می‌شود که می‌توان اطلاعات ثبت شده را ویرایش کرد. در صورت ویرایش، نرمافزار نسخه‌ای از رسیدهای ویرایش شده را تهیه می‌کند که از مسیر گزارشات «گزارش تغییرات» بارنامه، مطابق شکل ۲-۸ رسیدهای ویرایش شده را می‌توان مشاهده کرد.

فصل ۲: خدمات توشه

شکا، ۲-۸- تهیه گزارش، از توشه‌های در بافتی

■ صدور رسید دستی: در صورت عدم وجود سیستم صدور رسید توشه یا در موقعی که این سیستم قادر به سرویس دهی نیست، می‌توان از رسید دستی این رسید در شکل ۲-۹ نشان داده است.

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
انبار شرکت			
<input type="text"/>	تاریخ: ۱۳۹۴ / — / —————		
فروشنده تهران:			
گیرنده:			
تعداد اقلام:			
مقصد: تحويلی از انبار:			
پیش کرایه:			
پس کرایه:			
انبارداری:			
خدمات بازبُری:			
کرایه شهری:			
جمع کل:			
امضاء مسئول انبار			

شکل ۲-۹- نمونه‌ای از رسید موقت توشه مسافر

با توجه به نمونه فرم رایانه‌ای تکمیل شده در متن درس با کمک هنرآموز خود، فرم رسید دستی را تکمیل کنید.

فعالیت ۳

کار عملی ۱

هریک از هنرجویان با حضور در کارگاه انبارداری به عنوان متصدی انبار توشه، کالاها یا ماکت‌های کالاهای تعیین شده توسط هنرآموز را دریافت کرده و آنها را از نظر مقررات حمل بار به عنوان توشه بررسی کند. سپس کالاهایی را که مغایرتی با قوانین ندارند، تحويل گرفته، و استناد دستی و رایانه‌ای موردنیاز را تکمیل کند.

ردیف	مراحل کار	شرایط عملکرد (ابزار، مواد، تجهیزات، زمان، مکان و ...)	نتایج ممکن	استاندارد (شاخص‌ها/داوری / نموده‌های)	نمره
۱	دریافت توشه	- قبض رسید موقت - کامپیوتر و نرم افزارهای انبار - توشه، چاپگر ۲۰ دقیقه	بالاتر از حد انتظار	تهیه گزارش از توشه‌های ثبت شده مسافران	۳
۲	دریافت توشه	محل : کارگاه انبار توشه	قابل قبول	درج اطلاعات قبض رسید موقت در سیستم و نرم افزار دقیقاً تکمیل شده و قبض صادر شده است.	۲
۱	دریافت توشه	۱- پایبندی به اصول اخلاقی و صداقت و احترام به حقوق مسافرین ۲- عدم رعایت همه موارد ۳- مسئولیت انجام کار خود را بر عهده می‌گیرد. ۴- پاسخگویی و ارائه واکنش مناسب به مسافران	غیر قابل قبول	درج اطلاعات قبض رسید موقت در سیستم و نرم افزار ناقص تکمیل شده است و عدم صدور قبض	۳

۱	رعایت بند ۲ و ۳	۱- رعایت همه موارد ۲- عدم رعایت همه موارد	۱- پایبندی به اصول اخلاقی و صداقت و احترام به حقوق مسافرین ۲- دقت در انجام کار	شاپیستگی‌های غیرفنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست محیطی و نگرش
۲	رعایت همه موارد			
۳				

انبار

به طور کلی تمدن بشری از سه دوره اصلی عبور کرده است. اولین دوره را می‌توان عصر کشاورزی نام‌گذاری کرد که از سپیده‌دم تاریخ آغاز و تا دو یا سه قرن قبل ادامه داشت. در این دوره، برای انجام کشت سال بعد و همچنین عبور از قحطی و خشکسالی (در کشورهایی مانند مصر) نیاز به ذخیره مواد غذایی بوده است.

در شکل ۲-۱۰ برخی از عواملی که می‌توانند به مواد کالاهای ذخیره شده آسیب برسانند نشان داده شده است. چه عوامل مخرب دیگری را می‌توانند نام ببرید؟ چگونه باید مواد و کالاهای خود را از معرض این عوامل مصون نگاه داریم؟

دو مین دوره بزرگ، عصر صنعت می‌باشد. اختراع ماشین بخار، پیشرفت در حمل و نقل و اختراتات مکانیکی در این دوره، تولید انبوه را تسهیل کرد، به گونه‌ای که حتی کشاورزی نیز به یک صنعت بدل شد. در این دوره، سرعت تولیدات مختلف بیشتر

شکل ۲-۱۰- نمونه‌ای از عوامل مخرب برای مواد و کالاهای ذخیره شده

بنابراین با توجه به نوع کالاهای و مواد باید مکانی برای ذخیره‌سازی آنها در نظر گرفته شود تا در برابر عوامل مخرب محافظت شوند.

سومین و جدیدترین دوره تمدن، عصر اطلاعات است. نمود این دوره در انبارداری به حدود ۵ دهه قبل بر می‌گردد؛ زمانی که با رشد صنایع، حجم و سرعت تولیدات بیشتر شد و کنترل انبارها به استفاده از سیستم و سامانه‌های اطلاعاتی نیاز داشت.

بنابراین انبار به محل یا فضایی اطلاق می‌شود که یک یا چند نوع کالای بازارگانی، صنعتی، مواد اولیه یا فراورده‌های مختلف در آن نگهداری و براساس سامانه‌ای صحیح طبقه‌بندی و تنظیم شود.

أنواع انبار: انبارهای متنوع و مختلفی در عرصه فعالیت‌های تولیدی و صنعتی وجود دارد و تاکنون صاحب‌نظران تقسیم‌بندی‌های مختلفی در مورد آنها ارائه داده‌اند؛ لذا انبارها را می‌توان با توجه به مبانی مختلف، به انواع گوناگون دسته‌بندی کرد. در ادامه، دسته‌بندی انبارها از نظر فرم ساختمانی، خاصیت کالا و موجودی‌های انبار، ارائه شده است.

فصل ۲: خدمات توشه

فصل ۲: خدمات توشه

پس از بازدید گروهی به همراه هنرآموز از یک یا چند انبار در شهر خود، نتیجه بازدید خود را در قالب گزارش مطابق با فرمت ارائه شده توسط هنرآموز تحويل داده و نوع انبار را با توجه به دسته‌بندی‌های ارائه شده در متن درس مشخص کنید.

انبار توشه

در پایانه‌های مسافربری به منظور نگهداری موقت توشه و انجام امور مربوط به ثبت اقلام وارد و ارسالی، محلی به نام انبار توشه در نظر گرفته شده است. این انبار از نظر ساختمان، انبار سرپوشیده، از نظر محتلفی است که اهم آنها در صفحه بعد آمده است: خاصیت کالاهای ذخیره شده از نوع انبار کالاهای

وظایف متصدی انبار توشه

بررسی ساختمان و محوطه انبار در تمامی اوقات، تا انبار و اقلام موجود در آن از آسیب دیدگی، سرقت، آتش سوزی و مواردی مانند آن حفظ شوند.

بازرسی و حفاظت از انبار

متصدی انبار توشه، توشه های مسافران را دریافت و برای آنها رسید صادر می کند و سپس به راننده اتوبوس تحویل و در دفتر مخصوص ثبت می کند. همچنین از راننده اتوبوس هایی که به پایانه وارد شده اند توشه ها را دریافت و سپس به مسافر یا نماینده قانونی او تحویل می دهد و این فرایند را در دفتر ثبت می کند.

دریافت توشه مسافر
و صدور رسید

تحویل توشه به راننده
اخذ توشه از راننده
و تحویل آن به مسافر

انبار کردن کالاهای بطبق دستور العمل ها، تا کالاهای به دلیل بد انبار شدن، آسیب ندیده و خراب نشوند.

انبارش کالا

تنظیم و حفظ به هنگام سیستم کدگذاری اقلام انبار، تا به کمک آن شناسایی و محل یابی مؤثر همه کالاهای و ملزمومات موجود در محدوده عملیات انبار میسر گردد.

شناسایی و محل یابی
اقلام انبار

محل اجناس در انبار

شکل ۲-۱۱

شکل ۲-۱۲- نمونه‌ای از یک انبار بزرگ

شکل ۱۳ -۲- نمایی از یک شهر

شما در یک شهر، چگونه خانه دوستان خود را پیدا می‌کنید؟ یقیناً پاسخ شما استفاده از آدرس خانه است. برای پیدا کردن یک کالا در انبار نیز می‌شود از آدرس دهی استفاده کرد، اما چگونه؟ برای آدرس دادن در شهر معمولاً ابتدا نام خیابان اصلی بعد نام خیابان فرعی، کوچه، پلاک، طبقه و واحد موردنظر بیان می‌شود. ما نیز قصد داریم آدرس دهی در انبار را به شکلی مشابه با آدرس دهی برای خانه‌ها انجام داده و نتیجه را به شکل یک کد ارائه دهیم، همان‌طور که اداره پست آدرس خانه را در قالب یک کد (کد پستی) ارائه می‌کند.

آیا تا به حال ضربالمثل «پیدا کردن سوزن در انبار کاه» را شنیده‌اید؟ این ضربالمثل چه موقعی به کار برد می‌شود؟

حال نگاهی به شکل ۲-۱۲ بیندازید، کالاهای مختلف در ابعاد و اندازه‌های مختلف در این انبار، نگه‌داری می‌شوند. در صورت نیاز به یک کالا چگونه باید آن را در میان این تعداد کالا پیدا کرد؟ شاید ضربالمثل بالا در اینجا هم کاربرد داشته باشد!

با نگاه به شکل ۲-۱۳ چه شباهتی با تصویر بالا می‌بینید؟ بله، تا حدودی انبار کالای ما بی‌شباهت به شهر نیست! می‌شود هر خانه را مثل یک کالا فرض کرد.

فصل ۲: خدمات توشه

برای مشخص کردن محل اجنبas در انبار از یک شماره ۷ رقمی استفاده می‌شود. این شماره بر مبنای آرایش انبار، دارای اجزای زیر است:

×	xx	×	xx	×
<u>بخش در قسمت</u>		<u>طبقه</u>	<u>قسمت در طبقه</u>	<u>قفسه یا جایگاه زمینی</u>
		انبار		

کد ۰۲-۱۰-C مثالی از این کدگذاری است که آدرس مکانی مشخص در انبار را ارائه می‌کند. در زیر توضیحات تکمیلی درباره نحوه انجام کدگذاری ارائه شده است.

شماره انبار (۰۲-۱۰-C)

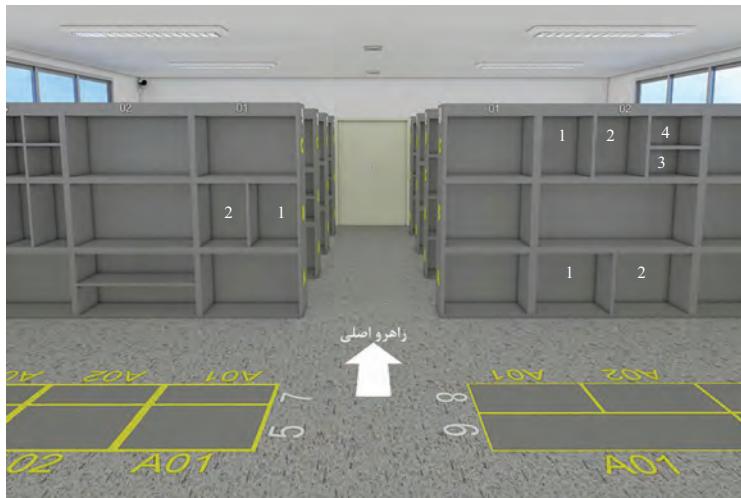
از این شماره در انبارهای دارای چندین محل فیزیکی مجزا مانند سوله، انبارک، انبار پایکار و ... استفاده می‌شود. در صورتی که انبار فقط دارای یک محل فیزیکی باشد، این رقم صفر خواهد بود.

شماره قفسه/ جایگاه زمینی (۰۱۰-۰۲-C)

شماره قفسه: مشخص کننده شماره‌های قفسه‌های یک انبار است. معمولاً شماره‌های زوج را برای قفسه‌های سمت راست و شماره‌های فرد را برای قفسه‌های سمت چپ اختصاص می‌دهند. سمت راست یا چپ بودن قفسه‌ها نسبت به راهرو اصلی پس از ورود به انبار تعیین می‌شود.

شکل ۲-۱۴- نحوه کدگذاری در انبار

شکل ۱۵-۲- نحوه کدگذاری در انبار با توجه به راهروی ورودی

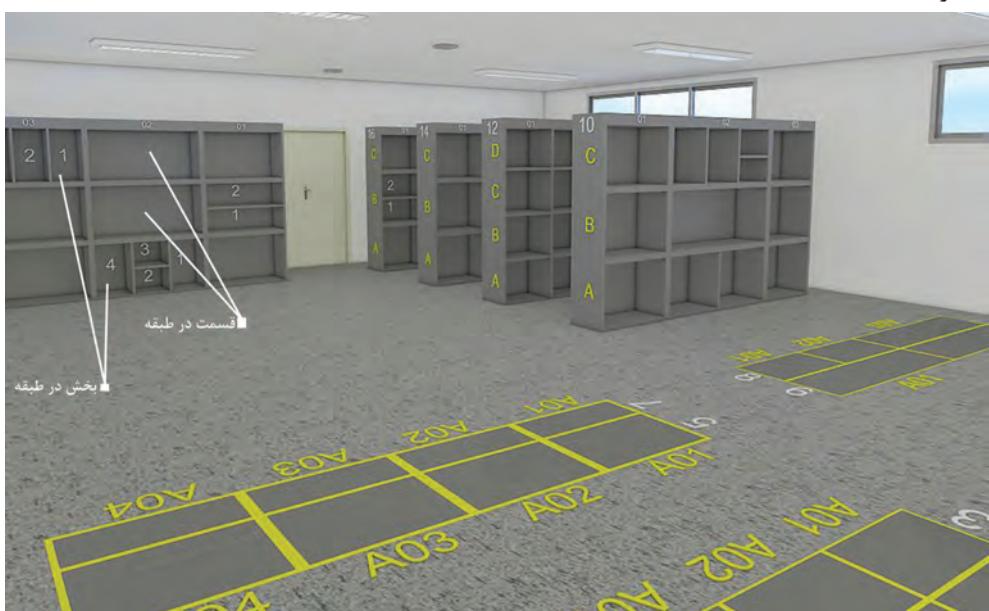
شماره جایگاه زمینی: شماره محل خطکشی شده در کف انبار است که کالا در آن محل قرار می‌گیرد. شماره‌گذاری این جایگاه مشابه شماره‌گذاری قفسه‌هاست. در صورتی که انباری هم از قفسه و هم از جایگاه زمینی استفاده کند، اختصاص شماره با یک روش و بدون در نظر گرفتن اینکه محل مورد نظر قفسه یا جایگاه زمینی است، صورت می‌پذیرد.

شماره طبقه (۰۲-۰۱-C)

شماره طبقات هر قفسه از پایین به بالا و با حروف تعیین می‌شود؛ بنابراین C سومین طبقه از قفسه است. در مردم جایگاه زمینی، یک طبقه و آن هم با حرف A وجود دارد.

شماره قسمت در طبقه (۰۲-۰۱-C)

هر طبقه از یک قفسه به قسمتهای مجزایی تقسیم می‌شود که به آن قسمت (Bin) گفته می‌شود. شماره‌گذاری قسمتهای هر طبقه از سمت راهرو آغاز می‌شود. در مثال فوق ۲ دومین قسمت از سومین طبقه قفسه است. شماره‌گذاری قسمتهای یک جایگاه زمینی مشابه شماره‌گذاری قسمتهای یک طبقه خواهد بود.

شکل ۱۶-۲- نحوه کدگذاری قسمت و بخش در قفسه‌های انبار

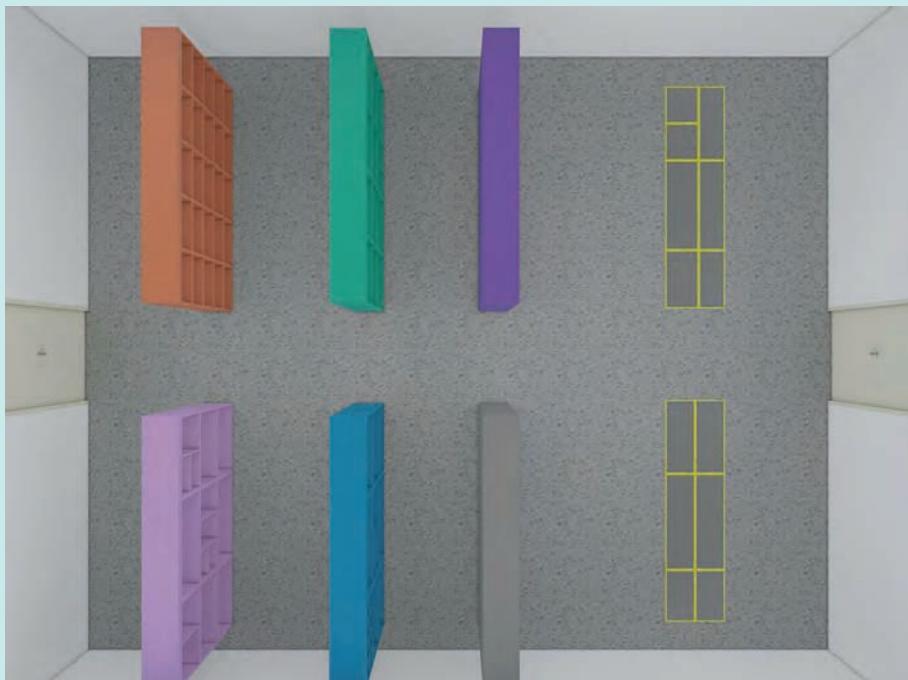
شماره بخش در قسمت (۰-۱۰-C-۰۲-۲)

یک قسمت می‌تواند به چندین بخش تقسیم شود. ترتیب شماره‌گذاری بخش‌ها مشابه شماره‌گذاری قسمت‌ها خواهد بود. چنانچه بخش‌های یک قسمت دارای طبقه باشند، شماره‌گذاری در محل مربوط از پایین به بالا خواهد بود.

فعالیت ۵

تصاویر ارائه شده در زیر مربوط به یک انبار می‌باشد. با توجه به اصل ارائه شده، انبار زیر را شماره‌گذاری کنید. سپس محل مربوط به شماره‌های ۱-۰۲-B-۰۸-۰۹ و ۳-۰۱-۰۰-۰۹ را در انبار با هاشورزن، مشخص کنید.

فصل ۲: خدمات توشه

چیدن اقلام در انبار

اجناس باید در نظر گرفت، «وجه تشابه» است، زیرا این روش، تحویل اجناس و مواد را ساده می‌سازد. بدین معنی که اجنسی که به گونه‌ای با یکدیگر تشابه دارند در یک محل قرار بگیرند.

۲ اندازه و حجم کالا: باید به اندازه و حجم فیزیکی اجناس توجه ویژه‌ای داشت به نحوی که اجناس سبک وزن و کوچک در نقاط دورتر و در ارتفاع بیشتر، و کالاهای سنگین و بزرگ را که حمل و نقل آنها مشکل است، در قسمت کم ارتفاع و نزدیک درب انبار نگهداری کرد.

۳ مشخصات کیفی اجناس: مشخصات شیمیایی و نوع کالا و قرار دادن آنها کnar یکدیگر، از نکاتی است که باید به طور خاص به آن توجه کرد؛ برای مثال آن دسته از مواد شیمیایی را که ایجاد احتراق می‌کنند نباید نزدیک کالاهای قابل اشتعال قرار داد.

طرز قرارگرفتن اجناس در داخل انبار از اهمیت خاصی برخوردار است، زیرا چیدن صحیح در ساده کردن کار و بالا بردن کیفیت و کمیت کار بسیار مؤثر است. در چیدن اجناس عوامل زیادی را باید مورد توجه قرار داد که مهم‌ترین آنها عبارت‌اند از:

- ۱ میزان تقاضا
- ۲ وجه تشابه
- ۳ اندازه و حجم کالا
- ۴ مشخصات کیفی اجناس

۱ میزان تقاضا: اقلامی را که به طور روزمره دریافت و تحویل داده می‌شود، باید نزدیک درب انبار چید تا هنگام داد و ستد آنها وقت و کار کمتری صرف شود و آن دسته از اقلامی را که مصرف کمتری دارند، در قسمت‌های انتهایی انبار قرار داد.

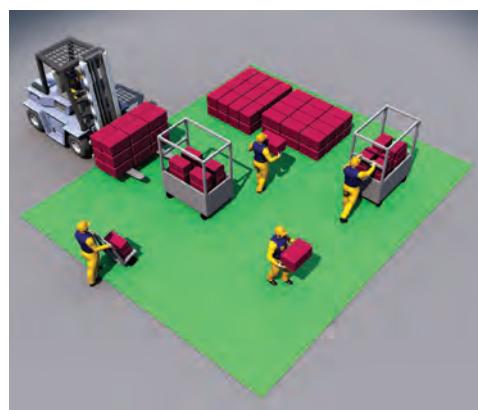
۲ وجه تشابه: اصل دیگری که در چیدن مواد و

با حضور در کارگاه انبارداری، انبار را مطابق دستورالعمل ارائه شده در متن درس کدگذاری کرده و برچسب‌ها را در محل مناسب بچسبانید. سپس کالاهای دریافتی را مطابق کدهای ارائه شده در محل مربوطه قرار دهید.

کار عملی ۲

میزان بار مجاز برای حمل دستی

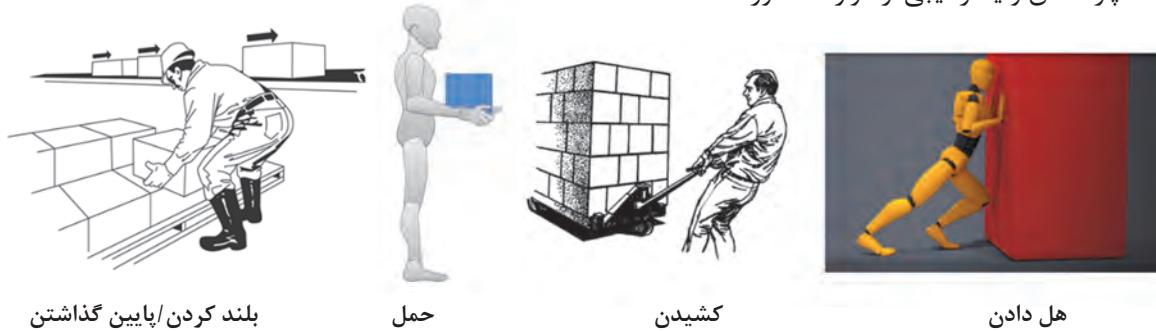

شکل ۲-۱۷- جابه‌جایی اقلام در انبار

در انبار روبرو هر یک از افراد مشغول انجام چه کاری هستند؟

همان‌طور که در شکل ۲-۱۷ مشاهده می‌کنید حمل بار می‌تواند توسط انسان یا به‌وسیله ماشین انجام شود. استفاده از ماشین امکان جابه‌جایی حجم بیشتر بار و بارهایی که حمل آنها از توان انسان خارج است یا موجب آسیب رسیدن به او می‌شود را فراهم می‌کند. اما در بسیاری از موارد ناگزیر از حمل بار به‌صورت دستی هستیم. حمل دستی بار شامل انتقال و جابه‌جایی

توسط دست و دیگر بخش‌های بدن که همراه با بالا بردن، پایین آوردن، کشیدن، هل دادن، نگهداشتن، چرخاندن و یا ترکیبی از موارد مذکور است.

شکل ۲-۱۸- شکل‌های مختلف حمل دستی بار

تقریباً تمامی افراد در طول روز ناگزیر از حمل دستی بار هستند. در گذشته چه بارهایی را به صورت دستی حمل کرده‌اید که باعث ایجاد خستگی نسبتاً زیاد یا درد بدنی در شما شده است؟ سه مورد از آنها را در قالب جدول زیر بیان کنید.

حال این سؤال پیش می‌آید که فرد، قادر به حمل چه میزان بار است و این بار را باید به چه نحوی حمل کند تا به او آسیبی وارد نشود؟ آیا تنها وزن بار ملاک است؟ به نظر شما چه پارامترهای دیگری در تعیین حداکثر وزن باری که می‌توان به صورت ایمن در هنگام کار بلند کرد، تأثیرگذار است؟

جدول ۲

فاصله زمانی بین کارهای جزئی	مدت زمان کلی انجام کار	وزن تقریبی کالاهای	نوع کار*
			۱
			۲
			۳
			۴
			۵
			۱
			۲
			۳
			۴
			۵
			۱
			۲
			۳
			۴
			۵

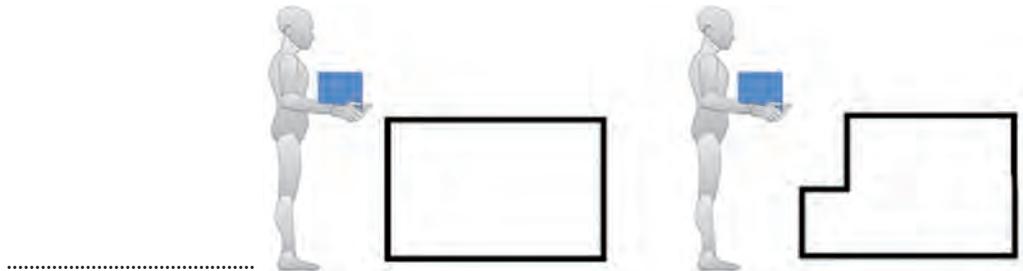
* ۱- بلند کردن ۲- پایین گذاشتن ۳- جابه‌جایی ۴- کشیدن ۵- هل دادن.

به نظر شما کدام شکل حمل دستی بار دشوارتر است و احتمال ایجاد صدمات بدنی بیشتر است؟

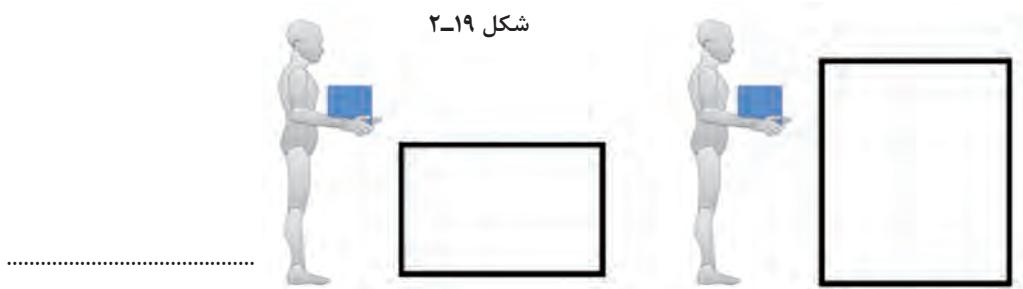
با افزایش وزن بار، احتمال ایجاد صدمات بدنی و خستگی ناشی از آن (افزایش/کاهش) می‌یابد.

با افزایش مدت زمان انجام کار، احتمال ایجاد صدمات بدنی و خستگی ناشی از آن (افزایش/کاهش) می‌یابد.

با افزایش تکرار در حمل دستی بار (کمتر شدن فاصله شکل بنویسید).

شکل ۲-۱۹

شکل ۲-۲۰

شکل ۲-۲۱

به نظر شما در هنگام حمل بار درصورتی که مجبور به چرخش کمر خود باشد، آیا این چرخش در کاهش توان شما تأثیرگذار است؟ دلیل آن چه می‌تواند باشد؟

با توجه به بحثهایی که گذشت، می‌توان نتیجه گرفت در برآورد میزان بار مجاز، مدت زمان انجام کار، تکرار کار، فاصله افقی و عمودی قرارگیری بار و میزان چرخش کمر تأثیرگذار است. به منظور تعیین بار مجاز قابل حمل از فرم صفحه بعد استفاده می‌کنیم.

محاسبه حد مجاز حمل دستی بار

برآورده کننده

تاریخ

شرکت

شغل

۱- وزن بار مورد نظر را وارد کنید.

۲- با توجه به موقعیت دست فرد در زمان شروع بلند کردن (پایین آوردن)، یکی از اعداد درون مستطیل های زیر را انتخاب کنید.

- ۳- با توجه به تعداد دفعات بلند کردن بار در هر دقیقه و نیز مدت زمانی که در طول روز صرف بلند کردن بار می شود (برحسب ساعت) عدد موردنظر را از جدول انتخاب کنید.
نکته: برای بلند کردن بار به میزان کمتر از یک بار در ۵ دقیقه مقدار عدد ۱ را در نظر بگیرید.

چند ساعت در روز			تعداد دفعات بلند کردن بار دقیقه
۲ ساعت یا بیشتر	۱ تا ۱ ساعت	۱ ساعت یا کمتر	
۰/۸۵	۰/۹۵	۱/۰	یک بار بلند کردن بار بین ۲ تا ۵ دقیقه
۰/۷۵	۰/۹	۰/۹۵	یک بار بلند کردن بار در هر دقیقه
۰/۶۵	۰/۸۵	۰/۹	۲ تا ۳ بار بلند کردن بار در هر دقیقه
۰/۴۵	۰/۷	۰/۸۵	۴ تا ۵ بار بلند کردن بار در هر دقیقه
۰/۲۵	۰/۵	۰/۷۵	۶ تا ۷ بار بلند کردن بار در هر دقیقه
۰/۱۵	۰/۳۵	۰/۶	۸ تا ۹ بار بلند کردن بار در هر دقیقه
۰/۰	۰/۲	۰/۳	بیش از ۱۰ بار بلند کردن بار در هر دقیقه

۴- اگر فرد بیش از ۴۵ درجه در هنگام بلند کردن بار بچرخد مقدار $0/85^{\circ}$ را انتخاب کنید.

در غیر این صورت $1/0^{\circ}$

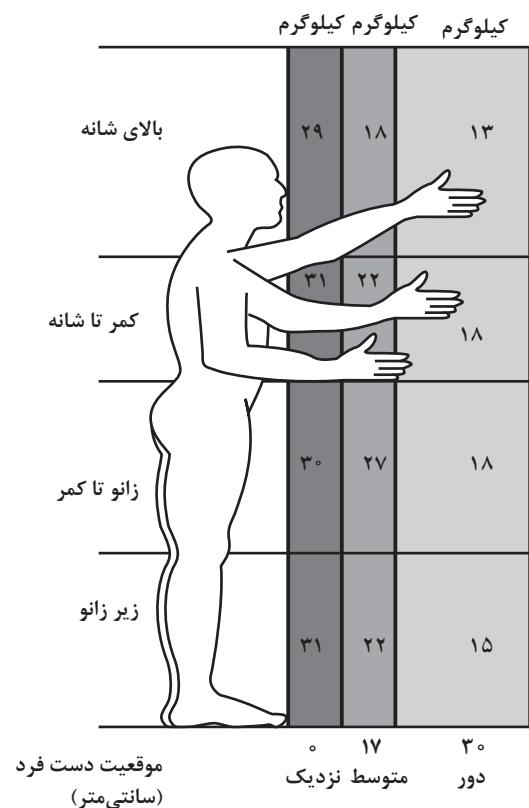
۵- اعداد انتخاب شده در گام های ۲ تا ۴ را در فرمول زیر جای گذاری کنید.

$$\frac{2}{\text{گام } ۴} \times \frac{3}{\text{گام } ۳} \times \frac{4}{\text{گام } ۲} = \boxed{\quad} \quad \text{حد مجاز بلند} \\ \text{کردن بار}$$

۶- آیا وزن بار بلند شده کمتر از محدوده مجاز است؟ (با گام ۱ مقایسه شود)

بله: خطری وجود ندارد.

خیر: خطر وجود دارد.

اگر شغلی مستلزم بلند کردن بارهایی با وزن های مختلف و یا از مکان های متفاوت باشد، مراحل ۱ تا ۵ را مطابق نکات زیر انجام دهید.

۱ برسی بدترین حالات های بلند کردن؛ بیشترین وزن باری که توسط فرد بلند می شود، و بلند کردن بار در بدترین وضعیت بدنی

۲ برسی متداول ترین روش انجام بلند کردن بار که معمولاً اجرا می شود.

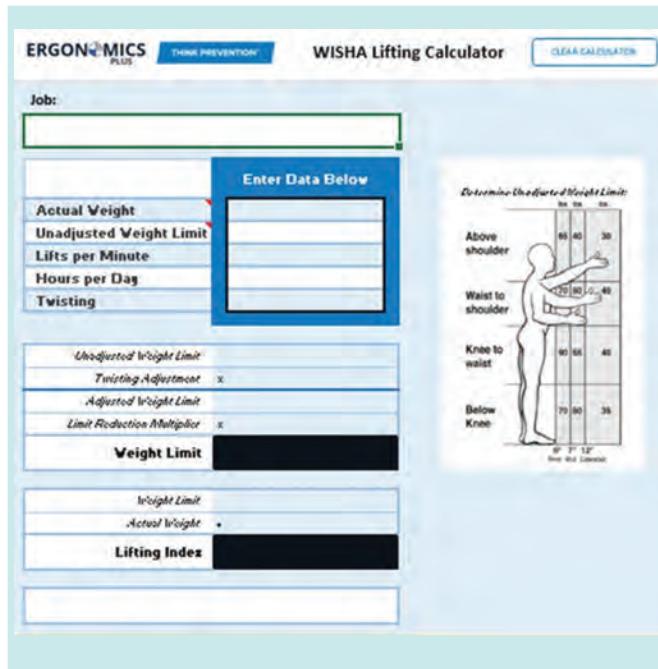
۳ در گام سوم، از فرکانس و مدت زمان تمام بارها برای بلند کردن در یک روز عادی کاری استفاده کنید.

توجه

فعالیت ۶

انباردار باید در طول روز اقدام به تحويل گرفتن بار و قرار دادن آن در جایگاه‌های مختلف (از نظر فاصله و ارتفاع) کند. به طور متوسط در هر پنج دقیقه یک بار تحويل گرفته می‌شود. در صورت عدم نیاز به چرخش در هنگام قراردادن بار، حداقل بار مجازی که فرد می‌تواند بلند کند و در جایگاه مخصوص آن قرار دهد چند کیلوگرم است؟ آیا انباردار مجاز به بلند کردن بار ۱۰ کیلوگرمی است؟

به منظور انجام محاسبات مربوط به بلند کردن دستی بار و تعیین بار مجاز که مورد بحث قرار گرفت، نرم افزارهایی نیز تولید شده است. نرم افزاری که تصویری از آن را در مقابل مشاهده می‌کنید تحت اکسل نوشته شده است. با استفاده از این نرم افزار، فعالیت فوق را انجام دهید (خروجی برنامه بر حسب پوند (lbs) است، برای تبدیل خروجی به کیلوگرم (kg) آن را در عدد ۰/۴۵۳ ضرب کنید).

فعالیت ۷

با حضور در کارگاه انبارداری، با توجه به ویژگی‌های انبار، وزن بارهای موجود و ارتفاع خود و براساس اطلاعات تکمیلی ارائه شده توسط هنرآموز، فرم محاسبه آنالیز بلند کردن دستی بار را تکمیل کرده، وجود خطر ناشی از سنگین بودن بار را بررسی کنید.

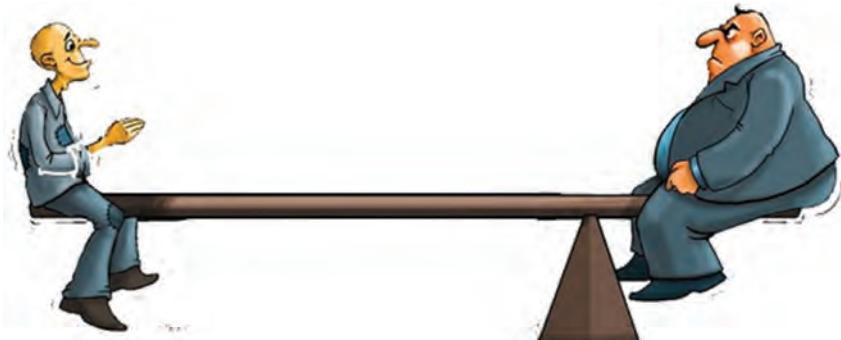
کار عملی ۳

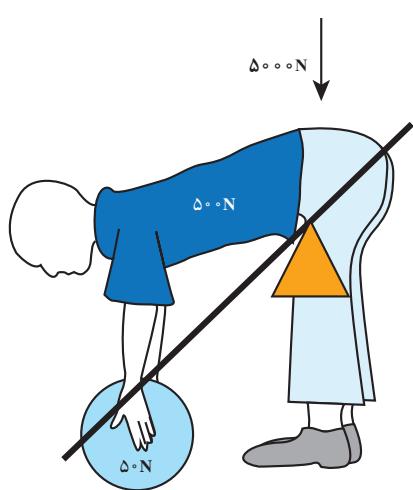
اصول ایمنی در حمل دستی بار

متفاوت است (فاصله افراد تا محل چرخش الکلنگ متفاوت است). همان‌طور که می‌دانید برای بلند کردن این شخص لاغراندام باید شخص سنگین وزنی در سوی دیگر قرار گیرد؛ زیرا فاصله شخص لاغر تا تکیه‌گاه بیشتر است و هر اندازه این فاصله بیشتر شود شخص سنگین وزن‌تری برای بلند کردن آن نیاز است.

در مبحث قبل آموختیم فرد چه میزان بار را می‌تواند جابه‌جا کند، اما دیده می‌شود که افراد با جابه‌جایی و حمل بارهایی در محدوده مجاز، باز هم دچار آسیب‌های بدنی مختلف می‌شوند. به نظر شما دلیل آن چیست؟ برای درک این موضوع با ما همراه باشید. همان‌طور که در شکل ۲-۲۲ مشاهده می‌کنید، شخص لاغراندامی با وزنی نسبتاً کم در یک طرف الکلنگ نشسته است. این الکلنگ دارای بازوهای

شکل ۲-۲۲

شکل ۲-۲۳- نیروهای وارد بر بدن در هنگام بلند کردن جسم

مشابه چنین ساز و کاری هنگام بلند کردن اجسام توسط انسان نیز پیش می‌آید (به شکل ۲-۲۳ دقت کنید)؛ بنابراین هر اندازه فاصله جسم از شخص بیشتر شود، فشار بیشتری به کمر فرد وارد می‌شود؛ برای مثال، فردی با وزن حدود ۵۰۰ نیوتن اقدام به بلند کردن باری به وزن ۵۰ نیوتن با وضعیت بدنی مطابق شکل می‌کند. در چنین حالتی با تشبیه وضعیت فرد به الکلنگ، فشاری در حدود ۵۰۰۰ نیوتن به قسمت پایین کمر فرد وارد می‌شود که بسیار زیاد است و می‌تواند آسیب‌های جدی به کمر وارد کند؛ بنابراین تا آنجا که ممکن است جسم باید به فرد نزدیک باشد.

رعایت اصول صحیح در حمل دستی بار در جلوگیری از کاهش آسیب‌های آن بسیار مؤثر است. در نمودار صفحه بعد اصول کلی‌ای که باید در حمل دستی بار رعایت کرد، آورده شده است.

راهنمای حمل دستی بار

کشیدن، هل دادن

حمل کردن

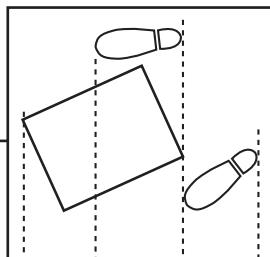
بلند کردن، پایین گذاشتن

بدون بالا و پایین شدن یا حرکت اضافی، به مدت ۱۰ ثانیه نگه دارید

قبل از بلند کردن بار، حرکات کششی انجام دهید.

فاصله موردنیاز برای بلند کردن و پایین گذاشتن را حداقل کنید.

پاهای خود را به اندازه عرض شانه باز کرده و یکی از پاهای برای تعادل بهتر جلوتر از دیگری قرار دهید.

بارها را حتی امکان به بدن خود نزدیک کنید. در هنگام بلند کردن بار، کمر خود را مستقیم و سر خود را در حالی که به جلو نگاه می‌کنید، بالا نگه دارید.

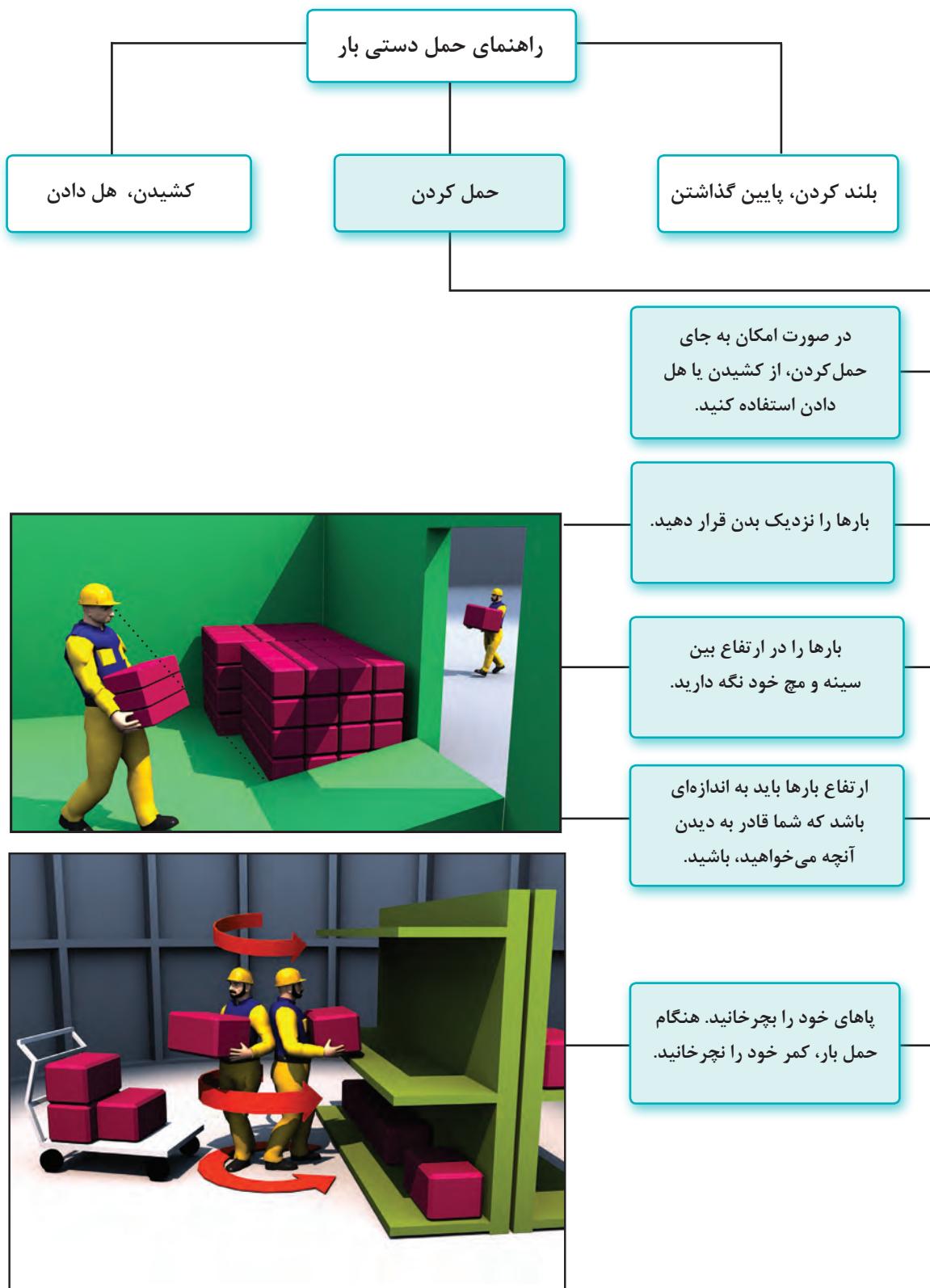
نادرست

درست

عضلات شکم را سفت و منقبض کنید و با استفاده از عضلات پا (نه با کمر) جسم را از زمین بلند کنید، سپس زانوها را به آرامی صاف کنید.

برای پایین گذاشتن بار، مراحل فوق را بایستی از آخر به اول انجام دهید.

فصل ۲: خدمات توشه

فصل ۲: خدمات توشه

فعالیت ۸

هنرجویان پس از مشاهده هر یک از فیلم‌های کوتاه ارائه شده، اصولی که در حمل دستی بار رعایت نمی‌شود را یادداشت کنند.

اصول رعایت نشده در حمل دستی بار	شماره فیلم
	۱
	۲
	۳

کار عملی ۴

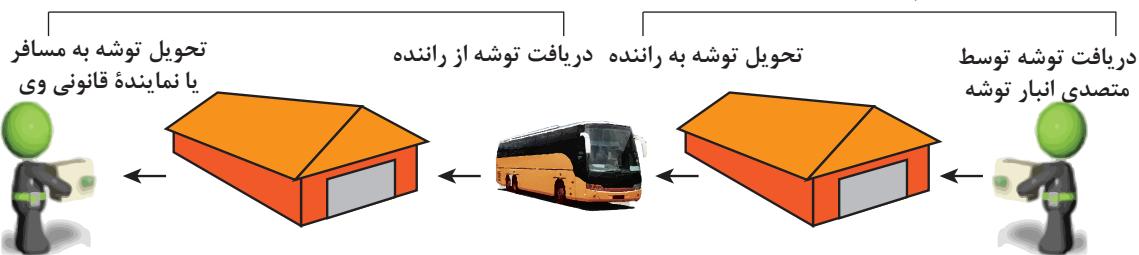
با حضور در کارگاه انبارداری، کالاها یا ماکت کالاهای دریافتی از هنرآموز را مطابق اصول ایمنی در حمل دستی جابه‌جا کنید.

مستندسازی فرایند حمل توشه

انبار توشه از مسافر) در بخش‌های قبل به تفصیل توضیح داده شد. در ادامه نحوه مستندسازی سه مستندسازی مرحله اول (دریافت توشه توسط متصدی بار دیگر به فرایند حرکت توشه با استفاده از تسهیلات پایانه‌های اتوبوسرانی بین‌شهری توجه کنید. نحوه مستندسازی مرحله اول (دریافت توشه توسط متصدی

مقصد

مبدأ

شکل ۲-۲۴

تحویل توشه به راننده: پس از دریافت توشه و صدور رسید و انبارش موقع آن در انبار توشه، برای ارسال آن به مقصد بعدی، نیاز است توشه به راننده تحویل داده شود. برای مستندسازی این مرحله از فرمی مطابق جدول ۲-۳ استفاده می‌شود که در آن مشخصات راننده و وسیله نقلیه، تعداد کالا و شماره رسید، ثبت می‌شود. این فرم‌ها در قالب یک دفتر هستند که پس از اتمام آن، در آرشیو انبار نگهداری می‌شود.

جدول ۳-۲- فرم ثبت اطلاعات در هنگام تحویل توشه به راننده در مبدأ

مقدّس شهرستان	شماره رسید کالاها	تعداد کالا	شماره ماشین، نام راننده

اخذ توشه از راننده و تحويل آن به مسافر یا نماینده قانونی او: پس از رسیدن توشه به مقصد، متصدی انبار توشه، کالاهای را از راننده تحويل می‌گیرد و اطلاعات موردنیاز را در فرم شکل زیر وارد می‌کند.
به منظور تحويل توشه به مسافر یا نماینده قانونی وی، اطلاعات نامبرده را در ستون انتهایی فرم زیر وارد کرده و از امضای گرفته می‌شود.

جدول ۲-۴- فرم ثبت اطلاعات راننده و مسافر پرای دریافت و تحویل توشه در مقصد

با حضور در کارگاه انبارداری، کالاها یا مکات کالاها یی که قبلاً برای آنها رسید صادر کردہ اید را به راننده تحویل داده و اسناد موردنیاز را تکمیل کنید.

پس از آن با فرض اینکه کالاها در مقصد می‌باشند و هنرجو در اینبار توشه مقصد است، کالاها را از راننده تحویل گرفته و به مسافر یا نماینده قانونی او تحویل دهید و استناد موردنیاز را تکمیل کنید.

کار عملی ۵

ردیف	مراحل کار	شرایط عملکرد (ابزار، مواد، تجهیزات، زمان، مکان و ...)	نتایج ممکن	استاندارد (شاخص‌ها/داوری/نمره دهی)	نمره
۳	تحویل توشه به مسافر	قبض صادره - رایانه و نرم‌افزارهای مربوطه - پایانه - شرکت حمل و نقل ۳۰ دقیقه	بالاتر از حد انتظار	۱- توشه به راننده در مبدأ تحویل داده می‌شود و مستندسازی انجام گیرد. ۲- در مقصد توشه از راننده دریافت و مستندسازی انجام می‌گیرد. ۳- توشه به مسافر یا نماینده قانونی او تحویل شده، رسید توشه دریافت و مستندسازی انجام می‌شود.	۳
۲		قابل قبول		توشه به راننده در مبدأ تحویل داده می‌شود و مستندسازی انجام گیرد. توشه به مسافر یا نماینده قانونی او تحویل، رسید توشه دریافت و مستندسازی انجام گیرد.	۲
۱		غیرقابل قبول		مستندسازی، دریافت و تحویل توشه به راننده و مسافر به طور کامل انجام نگیرد.	۱

ارزشیابی شایستگی خدمات اثبات توشه

شرح کار: انجام مراحل زیر شامل

- صدور رسید موقت توشه و قبض تحویل دریافت توشه به مسافر -۲- درج اطلاعات در سیستم و نرم‌افزارهای مربوطه -۳- کدگذاری اثبات و تعیین محل اقلام در اثبات براساس کدگذاری -۴- تعیین بار مجاز برای حمل دستی -۵- حمل کالاهای به محل های موردنظر مطابق با اصول حمل دستی -۶- تحویل توشه به راننده در مبدأ و تکمیل فرم ها -۷- دریافت توشه از راننده در مقصد و انجام مستندسازی -۸- استداد توشه به مسافر یا نماینده قانونی او و انجام مستندسازی.

استاندارد عملکرد: نگهداری موقت توشه همراه مسافر براساس دستورالعمل های موجود
شاخص‌ها:

- انطباق با ماده ۹ آینین نامه حمل بار و مسافر در راههای کشور
- بخشنامه توشه همراه مسافر، اداره کل حمل و نقل و پایانه‌های کشور
- انطباق مدارک مسافر شامل بیلت و کارت شناسایی با رسید توشه
- آینین نامه بهداشتی حمل دستی بار، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، مرکز سلامت محیط و کار

شرایط انجام کار:

محل برگزاری امتحان شرکت حمل و نقل و پایانه مسافربری (نور استاندارد، تهویه هوا، ملزومات اداری، فایل ها و نرم‌افزارهای مربوطه، رایانه، آینین نامه ها و مقررات مربوطه)، زمان امتحان ۹۵ دقیقه

ابزار و تجهیزات:

- رایانه، برچسب های کدگذاری برای اثبات، آینین نامه ها و دستورالعمل ها و بخشنامه های مربوط به حمل و نقل بار و مسافر و حمل و نقل مواد خطرناک و مواد فاسدشدنی، ملزومات اداری، نرم‌افزار مربوطه

معیار شایستگی:

ردیف	مرحله کار	حداقل نمره قبولی از ۳	نمره هنرجو
۱	دریافت توشه	۲	
۲	نگهداری توشه در اثبات	۲	
۳	تحویل توشه به مسافر	۲	
	شاخص‌گذاری های غیرفنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست محیطی و نگرش:	۲	
	۱- پایبندی به اصول اخلاقی و صداقت و احترام به حقوق مسافرین، ۲- دقت در انجام کار، ۳- مسئولیت پذیری در انجام کار، ۴- پاسخگویی و راهه و اکنش مناسب به مسافران		*
	میانگین نمرات		

* حداقل میانگین نمرات هنرجو برای قبولی و کسب شایستگی، ۲ می باشد.